

HELYI TANTERV

mely a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.)Korm rendelet módosításaként megalkotott 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelet, azaz a 2020-as Nemzeti alaptantervhez illeszkedő tartalmi szabályozók (kerettantervek)alapján készült.

Magyar irodalom

5-8. évfolyam

5-8. osztály

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A szabadon tervezhető órakeretből az irodalom tantárgy az 5. évfolyamon a kerettantervi javaslatához képest megemelt óraszámot kapott.

A 5–8. évfolyamon az irodalom tantárgyéves alapóraszámjai:

IRODALOM

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret helyi tantervben</i>	<i>Kerettanterv órakerete</i>	<i>Szabad tervezésű órakeret</i>
5.	2,5	90	54	35
6.	2	72	54	14
7.	2	72	54	14
8.	2	72	54	14

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyama számára – Magyar nyelv és irodalom 5-8. évfolyam

Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelet, amely a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításaként kerül bevezetésre.

6/2014. (I. 29.) EMMI rendelete 8. § 7(a) §-a: alapján a magyar nyelv és irodalom tantárgyat magyar nyelv és irodalom tantárgyra bontjuk.

1. TANTÁRGYI BEVEZETŐ

5-8.évfolyam

Az alpfokú képzés második szakaszában, az 5–8. évfolyamon, a nevelésnek-oktatásnak többszörös feladata és célja van:

- cél, hogy a diákok megértsék a nemzet, a szűkebb közösség és az egyes ember kapcsolatát. Megismerjék kultúrájukat, annak gondolati, erkölcsi tartalmait, esztétikai értékeit. Ennek révén szellemileg és érzelmileg is kötődjenek ahhoz. Korosztályuknak megfelelően tudják értelmezni múltjukat, jelen környezetüket, önmagukat. A tanulókat fel kell készíteni arra, hogy ennek a kulturális hagyománynak értői és később formálói legyenek.

- Elengedhetetlen, hogy ebben a képzési szakaszban a tanulók biztos szövegértésre tegyenek szert.
- Őrizzék meg kíváncsiságukat, nyitottságukat, s váljanak olvasó emberekké. Olyan olvasó emberekké, akik a képzési szakasz végére már a művek elsődleges jelentése mögé látnak, azaz többféle olvasási és értelmezési stratégiával rendelkeznek, az általuk olvasott szövegeket képesek mérlegelve végiggondolni. Össze tudják kapcsolni a már meglévő ismereteiket az olvasott, hallott vagy a digitális szövegek tartalmával, képesek meglátni és kiemelni az összefüggéseket.
- Cél a gondolkodásra tanítás – a tanulók kíváncsiságának és alkotókedvének megtartásával.
- A tantárgy tanításának kiemelt célja a tanulók műveltségi szintjének folyamatos növelése, melynek révén korosztályuknak, érettségüknek megfelelő ismeretekkel rendelkeznek, s ezeket az ismereteket rendszerben látják, értelmezni tudják azokat.
- Kreativitásuk olyan szintű fejlesztése, hogy az általuk tanult műfajokban, szövegtípusokban – a magyar nyelv és helyesírás szabályait tudatosan alkalmazva – képesek legyenek rövid szövegeket alkotni. Fejlődjék szókincsük, kifejezőkészségük. Az egyéni képességeikhez mértén tagolt, rendezett, áttekinthető írásképpel, egyértelmű javításokkal alkossanak megfelelő tartalmú és szerkezetű, hagyományos és digitális fogalmazásokat. Fejlődjék digitális kompetenciájuk.
- Cél, hogy a diákok különböző kommunikációs helyzetekben, szóban és írásban is helyesen, szabatosan ki tudják fejezni önmagukat. Az anyanyelvi ismeretek mindenekelőtt a nyelvhasználat tudatosítását és fejlesztését szolgálják, ide értve a tudatos szövegértési stratégiák kialakítását és a kommunikációs helyzethez illő megnyilatkozást, a toleráns nyelvhasználatot.
- Ismerjék a tananyag által előírt memoritereket, azokat értőn elő tudják adni.
- Elérendő cél az önfejlesztés igényének kialakítása a tanulóknál. Az irodalmi művek sokfélesége biztosítja kíváncsiságuk felkeltését és megtartását, önmaguk megértésének lehetőségét.
- Kiemelt feladat a tanulók segítése a tanulás tanulásában
- Az irodalom tantárgy fejlesztési céljai jórészt összehangolhatók: az alaptantervben meghatározott hat fő fejlesztési területből (anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek; irodalmi kultúra, irodalmi ismeretek szövegértés; szövegalkotás; olvasóvá nevelés; mérlegelő gondolkodás, véleményalkotás) négy mindkét tantárgy keretében fejleszthető.
- Az irodalom tanítása nemcsak műveltségátadást, kompetenciafejlesztést jelent, hanem érzelmi nevelést is. A diákok személyes boldogulásának, együttműködési képességeinek, társadalmi beilleszkedésének, kulturált viselkedésének érzelmi fejlődésük az alapja.

- A tanulók irodalmi fogalomtárának folyamatos bővítésekor, figyelembe kell venni a korosztály általános kognitív, érzelmi, érdeklődési sajátosságait.
- Az irodalom más tantárgyakhoz, műveltségterületekhez is kötődik. A tantárgyi koncentráció kialakítása a tantárgyi struktúra egyik elve. Bizonyos irodalmi témakörök feldolgozásához ajánljuk a művek filmes vagy színházi adaptációjának beépítését az órai munkába vagy a házi feladatba.
- Az órakeret minimum 80%-át a törzsanyagra kell fordítani. Az órakeret 20%-át a szaktanár választása alapján a tananyagok mélyebb, sokszínűbb tanítására, ismétlésre, gyakorlásra vagy a tanórán kívüli tudásszerzésre (múzeumlátogatás, színházi előadás megtekintése, előadó meghívása), kompetenciafejlesztésre, projektmunkák megalkotására lehet felhasználni. A választást segítő javaslatok a részletesen szabályozott kötelező törzsanyag mellett találhatóak.
- Az irodalom tantárgy kötelező törzsanyagában csak lezárt, biztosan értékelhető életművek szerepelnek. Ezen felül, a választható órakeret terhére a tanár szabadon beilleszthet kortárs alkotókat, műveket a tananyagba.
- Ha a szaktanár úgy ítéli meg, hogy az órakeret 100%-át a törzsanyag tanítására kell fordítania, lemondhat a választás lehetőségéről.
- A törzsanyag órai feldolgozása kötelező.

Az órakeret megoszlása a következőképpen alakul:

- A Nat alapján álló törzsanyag és az azt kiegészítő tartalmak, választható, ajánlott témák, művek
- A törzsanyag
 - A témakörökben megadott művek a Nat-ban megfogalmazott tanulási eredmények elérését biztosítják.
- A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak
 - A törzsanyagon felüli ajánlott témák, művek elősegítik a pedagógus választását a helyi sajátosságoknak, az osztály érdeklődésének megfelelően.
- A törzsanyagot jelentő témákra, művekre, tevékenységekre szánt órák nem vonhatók össze a szabadon választott témák, művek értelmezésére szánt órákkal. Az ajánlott, illetve választott témákra szánt órakeretet a pedagógus akkor használhatja fel, ha a törzsanyagot már feldolgozta a diákokkal.
- A tananyag felépítésében is kettős szervező elv érvényesül. A képzési szakasz első felében (5–6. osztály) **témák, motívumok** uralják a tananyagot. Ezek biztosítják az egyes tanulási szakaszok közötti átmenetet, az alapkompenciák és a gondolkodás fejlesztését.
- Cél, hogy a tanulók megismerjék a magyar és a világirodalom nagy korszakait, művelődéstörténeti szakaszait, az irodalmat a történelmi-társadalmi folyamatok

részeként is lássák, és ismereteiket össze tudják kötni más tantárgyak tananyagaival. Ebben a képzési szakaszban válik feladattá az irodalmi műfajok megismerése és a műfaji sajátosságok, elbeszélésmódok felismerése. Ekkor ismerkednek meg az alapvető verstani és stilisztikai jellegzetességekkel is.

2. A HELYI TANTÁRGYI TANTERV ÁTTEKINTÉSE

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

5. évfolyam: IRODALOM			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi tantervi óraszám	Témakör összidőkerete
Család, otthon, nemzet– kisepikai alkotások (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások	18	18+10	28
Petőfi Sándor: János vitéz	14	14+8	22
Szülőföld, táj - lírai és kisepikai alkotások	8	8+7	15
Prózai nagyepika – ifjúsági regény Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	10	10+5	15
Választható magyar ifjúsági vagy meseregény	4	4+6	10
Szabadon felhasználható órakeret	35		
Évfolyam összesen	68	90	90

6. évfolyam: IRODALOM			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi tantervi óraszám	Témakör összidőkerete
Hősök az irodalomban	10	10+4	14
Arany János: Toldi	16	16+6	22
Szeretet, hazaszeretet, szerelem	11	11+5	16
Prózai nagyepika – ifjúsági regény - Gárdonyi Géza: Egri csillagok	12	12+2	14
Szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény	5	5+1	6
Szabadon felhasználható órakeret	14		
Évfolyam összesen	68	72	72

7. évfolyam: IRODALOM			
Tematikai egység rövid címe	Kerettanternvi óraszám	Helyi tantervi óraszám	Témakör összidőkerete
Korok és portrék - A középkor	3	3+3	6
- Reneszánsz, humanizmus, reformáció	11	11+7	18
- Irodalmunk a 17-18. században	4	4+3	7
Klasszicizmus és romantika	32	32+3	35
Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény	4	4+2	6
Szabadon felhasználható órakeret	14		
Évfolyam összesen	68	72	72

8. évfolyam: IRODALOM			
Tematikai egység rövid címe	Kerettanternvi óraszám	Helyi tantervi óraszám	Témakör összidőkerete
Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében - Líra a 20. század első felének magyar irodalmában	14	14+6	20
- B) Epika a 20. század első felének magyar irodalmában	11	11+4	15
- „Vérző Magyarország” - Trianon	2	2+2	4
Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében - A) Líra a 20. század második felének magyar irodalmában	12	12+2	14
- B) Epika a 20. század második felének magyar irodalmában	4	4+2	6
- C) Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában	2	2	2
A 20. századi történelem az irodalomban (II. világháború, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista	6	6+2	8

diktatúra áldozatai, 1956)			
Szórakoztató irodalom	3	3	3
Szabadon választható órakeret	14		
Évfolyam összesen	68	72	72

3. A TANTERV HELYI TANTERVÉBEN A KERETTANTERV KIEGÉSZÍTÉSÉRE BIZTOSÍTOTT ÓRAKERET FELHASZNÁLÁSA

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

5. évfolyam: IRODALOM	Szabad órakeret:	14 + 22
-----------------------	------------------	---------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Család, otthon, nemzet– kisepikai alkotások (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások	A szűkebb természeti környezet, a családi kapcsolatok, ember – Választható tartalmak: Petőfi Sándor: Arany Lacinak Pl. Arany János: Fiamnak Ágh István: Virágosat álmodtam Tündérszép Ilona és Árgyélus Az Édenkert története Jókai Mór: Melyiket a kilenc közül? Bibliai történetek, példázatok pl. (Káin és Ábel, József és testvérei, Tékozló fiú, stb.) Összefoglalás, számonkérés. További ajánlott művek: Nemes Nagy Ágnes: Bors néni könyve – részletek; Móra: Csalóka Péter; Kányádi Sándor: Befagyott a Nyárad; Attila földje (népmese)Nemes Nagy Ágnes: Bors néni könyve - részletek Ismétlés, összefoglalás, témazáró	10
Petőfi Sándor: János vitéz	Irodalomelméleti ismeretek gyakorlása, elmélyítése. A mű részleteinek dramatizálása, projektek megvalósítása. Gyakorlás, összefoglalás, témazáró, tehetség gondozás.	8
Szülőföld, táj	Választható tartalmak: Petőfi Sándor: Távolból Ady Endre: Föl-földobott kő Válogatás a helyi kortárs költők azonos témájú műveiből.	7

	Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.	
Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	Választható tartalmak: A műhöz kapcsolódó fejlesztési feladatok és ismeretek elmélyítése. Összefoglalás, rendszerezés, tehetséggondozás, témazáró.	5
Választható magyar ifjúsági vagy meseregény	Választható tartalmak: A műhöz kapcsolódó fejlesztési feladatok és ismeretek elmélyítése. Összefoglalás, rendszerezés, tehetséggondozás, témazáró.	6
	Összesen:	36

6. évfolyam: IRODALOM	Szabad órakeret:	14+4
-----------------------	------------------	------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Hősök az irodalomban	Választható művek: Szimónidész: A thermopülei hősök sírfelirata; Lengyel Dénes: Régi magyar mondák (Pl. A csodaszarvas, A fehér ló mondája, Szent István király intelmei, Julianus barát, Mátyás király könyvtára) Pl. Kallós Zoltán: Székely népballadák, Pl. Gabányi János: Magyar várak legendái, Pl. Szombathy Viktor: Száll a rege várról várra- szlovákiai vármondák, Pl. Mátyás király tréfái Próbatételek bibliai történetekben: pl. Pál hajótörése, Dániel a tüzes kemencében, Pál a filippi börtönben, Péter szabadulása a börtönből, Ráháb története stb. A műhöz kapcsolódó fejlesztési feladatok és ismeretek elmélyítése. Összefoglalás, rendszerezés, tehetséggondozás, témazáró.	4
Arany János: Toldi	Irodalomelméleti ismeretek gyakorlása, elmélyítése. A mű részleteinek dramatizálása, projektek megvalósítása, rendszerezés, összefoglalás,	6

	tehetséggondozás, témazáró.	
Szeretet, hazaszeretet, szerelem	Választható művek: Ady Endre: Karácsony Dsidá Jenő: Itt van a szép karácsony Juhász Gyula: Karácsony felé Fekete István: Róráté Kányádi Sándor: Hattyúdál Reményik Sándor: A karácsonyfa énekel Lázár Ervin: Az élet titka (Eredeti üzenet) Radnóti Miklós: Nem tudhatom Szendrey Júlia: Magyar gyermek éneke Irodalom és mozgókép Hollós László–Dala István: Szerelmes földrajz/ vagy Rockenbauer Pál: Másfélmillió lépés Magyarországon (részlet, lehetőleg a saját régióról) Kőmíves Kelemen Szerelem a népdalokban: Tavaszi szél vizet áraszt A csitári hegyek alatt Összefoglalás, rendszerezés, tehetséggondozás, témazáró.	5
Prózai nagyepika – Gárdonyi Géza: Egri csillagok	A műhöz kapcsolódó fejlesztési feladatok és ismeretek elmélyítése. Összefoglalás, rendszerezés, tehetséggondozás, témazáró.	2
Szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény	Daniel Defoe: Robinson Crusoe vagy Antoine de Saint-Exupéry: A kis herceg - aszaktanár által választott műhöz kapcsolódó fejlesztési feladatok és ismeretek elmélyítése.	1
	Összesen:	18

7. évfolyam: IRODALOM	Szabad órakeret:	14+4
-----------------------	------------------	------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Korok és portrék: A középkor	Jókai Mór: A magyar nemzet története regényes rajzokban	3

	(részletek: Árpád, Szent László)	
Korok és portrék: B) Reneszánsz, humanizmus, reformáció	Választható művek: Mátyás királlyá koronázása; Mesék Mátyás királyról: A kolozsvári bíró Janus Pannonius: Egy dunántúli mandulafáról Bornemisza Péter: Siralmas énnékem Tinódi Lantos Sebestyén: Eger vár viadaljáról való ének (részletek) Balassi Bálint: Borivóknak való vagy Balassi Bálint: Bocsásd meg Úristen vagy Balassi Bálint: Adj már csendességet Bibliafordítások (Vizsolyi Biblia, Sylvester János Újszövetség fordításának előszava) Könyvnyomtatás jelentősége Zsoltárfordítások (Szenczi Molnár Albert) Összefoglalás, számonkérés.	7
Korok és portrék: Irodalmunk a 17–18. században	Választható művek: Rákóczi-nóta, Buga Jakab éneke, Zöld erdő harmatát Lévay József: Mikes Jókai Mór: A magyar nemzet története regényes rajzokban (részletek: Rákóczy menekülése a börtönből) Összefoglalás, témazáró.	3
Korok és portrék: Klasszicizmus és romantika	Választható művek: Petőfi Sándor: Csokonai Áprily Lajos: Séta Debrecenben Csokonai Vitéz Mihály: Szegény Zsuzsi a táborozáskor Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (I.) Lengyel Dénes: Kossuth Lajos öröksége (történetek Széchenyi Istvánról: Az Akadémia alapítása; A hídvám) Lengyel Dénes: Kossuth Lajos örökség (történetek Kossuth Lajosról: A sorsfordító kabát) Kossuth-nóta	3

	Jókai Mór: A magyar nemzet története regényes rajzokban (Kossuth Lajos – részlet) Vörösmarty Mihály: Petike Petőfi Sándor: Egy gondolat bánt engemet Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert... Petőfi és Arany levelezése – részletek Arany János: V. László Arany János: Szondi két apródja Összefoglalás, rendszerezés, tehetséggondozás, témazáró.	
Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény	A műhöz kapcsolódó fejlesztési feladatok és ismeretek elmélyítése. Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.	2
Összesen:		18

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	14+4
--------------	------------------	------

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében - Líra a 20. század első felének magyar irodalmában	Választható művek: Ady Endre: Ember az embertelenségben Babits Mihály: A második ének (részlet) Kosztolányi Dezső: Akarsz-e játszani? Kosztolányi Dezső: Ének a fiatalokról Juhász Gyula: Anna örök Tóth Árpád: Esti sugárkoszorú Tóth Árpád: Láng Dsida Jenő: Kalendárium szonettekben (részlet) Dsida Jenő: Születésnap köszöntő édesanyámnak József Attila: Szeretném, ha vadalmafa lennék Áprily Lajos: A rím Radnóti Miklós: Hetedik ecloga Ajánlott, választható művek: Ady Endre: Imádság háború után Tóth Árpád: Isten oltó kése; Dsida Jenő: Nagycsütörtök Szabó Lőrinc: Tücsökzene	6

Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében - Epika a 20. század első felének magyar irodalmában	Választható művek: Karinthy Frigyes: Tanár úr kérem (részletek) Móricz Zsigmond: Hét krajcár Móricz Zsigmond: A fillentő Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.	4
Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében -Vérző Magyarország” – Trianon a magyar irodalomban	Választható művek: Babits Mihály: Hazám Babits Mihály: Áldás a magyarra Juhász Gyula: Trianon Juhász Gyula: Testamentum Karinthy Frigyes: Levél (részlet) Márai Sándor: Napló (részlet)	2
Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében - Líra a 20. század második felének magyar irodalmában	Választható művek: Nagy László: Az én szívem Nemes Nagy Ágnes: Félelem Csoóri Sándor: Szomorúság Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.	2
Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében - Epika a 20. század második felének magyar irodalmában	Választható művek: Mándy Iván: Tájak, az én tájaim (részlet) Illyés Gyula: Hősökről beszélek (részlet)	2
A 20. századi történelem az irodalomban (II. világháború, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)	Választható művek: Pilinszky János: Harbach, 1944 Anna Frank naplója Lakatos Menyhért: Még mindig siratunk Márai Sándor: Mennyből az angyal Tamási Lajos: Piros a vér a pesti utcán Összefoglalás, rendszerezés, témazáró	2
Összesen:		18

4. KIMENETELI KÖVETELMÉNYEK 5-6. ÉVFOLYAM

- Az 5–6. osztály irodalomoktatásának alapvető célja, hogy megőrizze és tovább szélesítse az alsó tagozaton megalapozott szépirodalmi érdeklődést és tudást. A tanulók olyan szövegekkel találkoznak, amelyek témáiknál fogva hozzájárulnak személyiségük kibontakozásához, fejlődéséhez, tudatosítják nemzetükhöz, kisebb közösségükhöz tartozásukat, továbbá, amelyek megőrzik kíváncsiságukat,

játékosságukat s olvasó, gondolkodó, közösségük iránt elkötelezett emberekké teszik őket. Mindezekben a drámajátéknak, mint anyagfeldolgozási módnak kitüntetett szerepe van.

Az 5–6. évfolyam tananyagai a következő nagy témák köré rendeződnek:

- Család, otthon, nemzet
- Petőfi Sándor: János vitéz
- Szülőföld, táj
- Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk
- Választható magyar ifjúsági vagy meseregény
- Hősök az irodalomban
- Arany János: Toldi
- Szeretet, hazaszeretet, szerelem
- Gárdonyi Géza: Egri csillagok
- Választható világirodalmi ifjúsági regény

- A témakörök tanításának célja a közvetlen személyes otthon fogalmán túl a tágabb értelemben vett kultúra, mint otthon felfedeztetése. A tanulónak meg kell értenie és élnie a nemzeti, illetve a tágabb, saját kultúrkör ünnepeit (pl. egyéni és családi ünnepek, anyák napja, regionális ünnepek, karácsony).
- Fontos ismernie e kulturális hagyománynak alapvető műveit. A szövegek ilyen irányú megközelítése segíti a tanulót annak felismerésében is, hogy az irodalmi művek nem csupán távoli történetek, hanem ezek a szövegek saját élete kérdéseihöz is kapcsolódnak.
- Továbbra is fontos cél, hogy kultúránkat, annak alapvető alkotásait, bennük példateremtő hőseit megismerje, olvasó, a szöveg több rétegét megértő diákká váljon.
- A képzési szakasz végén már elvárt néhány szakirodalmi kifejezés (műfaj, szókép, alakzat, verselés) biztonságos ismerete.
- A tanulónak – korosztályának megfelelő szinten – már értenie és értelmeznie kell ezeket a műveket.
- Véleményét írásban és szóban is meg kell tudnia fogalmazni.
- Az órákon feldolgozandó szövegek nemzeti kultúránk alapját képező művek, továbbá a kortárs gyermekirodalom alkotásai.

5. TÉMAKÖRÖK, TÖRZSANYAGOK, HELYI TÖBBLET, ÓRAKERET, FEJLESZTENDŐ FELADATOK ÉS ISMERETEK, FOGALMAK ÉVFOLYAMONKÉNT

IRODALOM 5.

Témakör	I. Család, otthon, nemzet – kisebepikai (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások	Órakeret
Törzsanyag	Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék Petőfi Sándor: Egy estém otthon	18

	<p>Füstbe ment terv Magyar vagyok Arany János: Családi kör Kányádi Sándor: Nagyanyó-kenyér Fehérlófia Az égig érő fa (magyar népmese) Arany János: Rege a csodaszarvasról Görög mítosz: Daidalosz és Ikarosz Bibliai történetek: A világ teremtése Noé, Jézus születése, A betlehemi királyok</p>	
Helyi többlet	<p>A szűkebb természeti környezet, a családi kapcsolatok, ember –Választható tartalmak: Petőfi Sándor: Arany Lacinak Pl. Arany János: Fiamnak Ágh István: Virágosat álmodtam Tündérszép Ilona és Árgyélus Az Édenkert története Jókai Mór: Melyiket a kilenc közül? Bibliai történetek, példázatok pl. (Káin és Ábel, József és testvérei, Tékozló fiú, stb.) Kompetenciafejlesztés, összefoglalás, számonkérés. További ajánlott művek: Nemes Nagy Ágnes: Bors néni könyve – részletek; Móra: Csalóka Péter; Kányádi Sándor: Befagyott a Nyárád; Attila földje (népmese)Nemes Nagy Ágnes: Bors néni könyve - részletek Összefoglalás, témazáró</p>	10
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> – A családi és baráti kapcsolatok sokféleségének megismerése irodalmi szövegek által – Különböző korokban keletkezett, különböző műfajú szövegek tematikus rokonságának, problémafelvetéseinek tanulmányozása – A korábban megismert műfajokhoz (pl. mese, monda) kapcsolódó elemzési szempontok alkalmazása hasonló témájú szövegekben – Személyes vélemény megfogalmazása a szövegekben felvetett problémákról, azok személyes élethelyzetéhez kapcsolása 		<p>népmese, mese, mesealak, meseformálás, meseszám, kaland, motívum, monda, rege, mítosz, valamint a témakörhöz választott szövegek elemzéséhez kapcsolódó fogalmak: hagyomány, nemzeti kultúra, hazaszeretet, eredetmonda, dal, életkép, idill, lírai én,</p>

Témakör	II. Petőfi Sándor: János vitéz	Órakeret
Törzsanyag	Petőfi Sándor: János vitéz	14
Helyi többlet	Irodalomelméleti ismeretek gyakorlása, elmélyítése. A mű részleteinek dramatizálása, projektek megvalósítása.	8

Gyakorlás, összefoglalás, témazáró, tehetség gondozás.	
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK	FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> – A mű szövegének közös órai feldolgozása – A mű cselekményének megismerése, fő fordulópontjainak értelmezése – A költői szöveg részletének és más médium megjelenítésének (rajzfilm, színmű, illusztráció, stb.) összehasonlítása – A szöveg néhány részletében a poétikai eszközök felismerése, szerepük értelmezése: verselés, szóképek, alakzatok – Alapvető verstani és műfaji fogalmak megismerése, alkalmazása a mű bemutatásakor 	verses epika, elbeszélő költemény; ütemhangsúlyos verselés, verssor; felező tizenkettes, páros rím; hasonlat, metafora, megszemélyesítés; párhuzam, ellentét, további alakzatok: felsorolás, felkiáltás, kérdés, ismétlés; dialógus, monológ, a jellemzés eszközei, leírás, epizód

Témakör	III.Szülőföld, táj	Órakeret
Törzsanyag	Petőfi Sándor: Szülőföldemen Petőfi Sándor: Az alföld Petőfi Sándor: Úti levelek (részlet) Nagy László: Balatonparton Weöres Sándor: Tájékp	8
Helyi többlet	Választható művek: Petőfi Sándor: Távolból Ady Endre: Föl-földobott kő Válogatás a helyi kortárs költők azonos témájú műveiből. Régióink, névadónk Kompetenciafejlesztés, összefoglalás, rendszerezés, témazáró.	7
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK	FOGALMAK	
<ul style="list-style-type: none"> – A tájhoz, környezethez fűződő érzéseket, gondolatokat kifejező szövegek megértése, összehasonlítása – A táj- és környezetfestés eszközeiként szolgáló nyelvi formák megfigyelése lírai és prózai szövegekben – A nyelv változó természetének megfigyelése különböző példák alapján – A különböző korszakokban született szövegek nyelvi eltéréseinek összevetése – Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó földrajzi kérdések megbeszélése – A szövegek összevetése a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival – Irodalmi atlasz vagy térkép használata – A szövegek vizuális értését erősítő ábrák, illusztrációk készítése különböző technikákkal 	hagyomány, napló, személyesség, tájleírás, téma, útleírás, kortárs	

Kisebb projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése	
---	--

Témakör	IV. Prózai nagyepika – Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	Órakeret
Törzsanyag	Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	10
Helyi többlet	A műhöz kapcsolódó fejlesztési feladatok és ismeretek elmélyítése. Projektfeladatok, összefoglalás, rendszerezés, tehetséggyondozás, témazáró.	5
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> – Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészek részletes megfigyelése – A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás – A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése – Egyes szereplők jellemzése – Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása <p>A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban</p>		<p>Az epikai mű szerkezete: előkészítés, cselekmény, fordulat, bonyodalom, tetőpont, megoldás, végkifejlet, helyszín, főszereplő, mellékszereplő, regény, ifjúsági regény, karakter, személyiség, közönség</p>

Témakör	V. Egy szabadon választott magyar mese- vagy ifjúsági regény elemzése	Órakeret
Törzsanyag	Móra Ferenc: Csilicsali Csalavári Csalavér Szabó Magda: Tündér Lala Fekete István: A koppányi aga testamentuma Fekete István: Bogáncs (Egy kiválasztása kötelező.)	4
Helyi többlet	A műhöz kapcsolódó fejlesztési feladatok és ismeretek elmélyítése. Összefoglalás, rendszerezés, tehetséggyondozás, témazáró.	6
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> – Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése, és egyes szövegrészek részletes megfigyelése – A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás – A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése – Egyes szereplők jellemzése – Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása 		

– A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban	
---	--

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

Petőfi Sándor: János vitéz
Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk
Választható magyar ifjúsági vagy meseregény (a táblázatban felsorolt művek közül a szaktanár jelöli ki)

MEMORITEREK:

Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék
Petőfi Sándor: János vitéz (részletek)
Arany János: Rege a csodaszarvasról (részlet)
Arany János: Családi kör (részlet)

IRODALOM 6.

Témakör	I. Hősök az irodalomban	Órakeret
Törzsanyag	<p>1. Hagyomány és irodalom: Arany János: Mátyás anyja Arany János: A walesi bárdok</p> <p>Hősök–mondák: Beckó vára <i> vagy </i>Csörsz árka Szent László legendája <i> vagy </i>Lehel kürtje A párok közül az egyik kötelező, a másik a választható művek közé kerül. Kittenberger Kálmán: Oroszlánvadászataimból (részlet) <i> vagy </i>Széchenyi Zsigmond: Csui (részlet) Választható: Torna vára (Felvidék) <i> vagy </i> Tordai hasadék (Erdély) <i> vagy </i> A Lendvai vár (Muravidék) <i> vagy </i> délvidéki Mátyás-mondák (A felsoroltak közül az egyik kötelező. Lehetőség van arra, hogy a tanárok a saját régiójuk mondáit válasszák.)</p> <p>2. Irodalom és mozgókép Fazekas Mihály: Lúdas Matyi</p>	10
Helyi többlet	<p>Választható művek: Szimónidész: A thermopülei hősök sírfelirata; Lengyel Dénes: Régi magyar mondák (Pl. A csodaszarvas, A fehér ló mondája, Szent István király intelmei, Julianus</p>	4

	<p>barát, Mátyás király könyvtára) Pl. Kallós Zoltán: Székely népballadák, Pl. Gabányi János: Magyar várak legendái, Pl. Szombathy Viktor: Száll a rege várról várra- szlovákiai vármondák, Pl. Mátyás király tréfái Próbatételek bibliai történetekben: pl. Pál hajótörése, Dániel a tüzes kemencében, stb. A művekhez kapcsolódó fejlesztési feladatok és ismeretek elmélyítése. Kompetenciafejlesztés, összefoglalás, rendszerezés, tehetséggondozás, témazáró.</p>	
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> - Az olvasott szöveg szereplőiről, a megjelenített élethelyzetekről szóban és írásban véleményt fogalmaz meg - A hősiesség különböző példáit kifejező szövegek megértése és összehasonlítása - A különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáinak elkülönítése - A különböző korszakokban született szövegek nyelvi eltéréseinek összevetése - Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó történelmi, földrajzi kérdések megbeszélése - Irodalmi atlasz vagy térkép használata - Kisebb projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése 		<p>próbatétel, ismétlődő motívum, időmértékes verselés, vándortéma; daktilus, spondeus, hexameter; epigramma, ballada, vígballada, népballada, műballada, balladai homály, kihagyás</p> <p>monda, rege, legenda</p>

Témakör	II. Arany János: Toldi	Órakeret
Törzsanyag	Arany János: Toldi	16
Helyi többlet	Irodalomelméleti ismeretek gyakorlása, elmélyítése. A mű részleteinek dramatizálása, projektek megvalósítása, rendszerezés, összefoglalás, tehetséggondozás, témazáró.	6
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> - A mű szövegének közös órai feldolgozása - Az olvasás és megértés nyelvi nehézségeinek feltárása, szókincsbővítés és olvasási stratégiák fejlesztése - Az elbeszélő költemény műfaji jellemzőinek felismerése, értelmezése a mű vonatkozásában - Az alkotás néhány stíluselemének megfigyelése (pl. verselés, szóképek, alakzatok) - A mű erkölcsi kérdésfelvetéseinek (bűn, bosszú, megtisztulás, testvérviszály stb.) megtárgyalása - Az elbeszélői szerepek (narráció, költői kiszólások, rokonszenv) felismerése, értelmezése a jelentésteremtésben 		<p>verses epika, elbeszélő költemény; s, előhang, epizód, késleltetés; allegória; fokozás, túlzás, megszólítás mottó, páros rím, hangsúly, tiszta rím és asszonánc, beszélő, elbeszélő, próbatétel, jellemzési módok</p>

Témakör	III.Szeretet, hazaszeretet, szerelem	Órakeret
----------------	---	-----------------

Törzsanyag	Bibliai történetek: Mária és József története Jézus tanítása a gyermekekről (karácsonyi ünnepekör) Kölcsey Ferenc: Himnusz Vörösmarty Mihály: Szózat Petőfi Sándor: Honfidal Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert... Radnóti Miklós: Bájoló	11
Helyi többlet	Választható művek: Ady Endre: Karácsony Dsida Jenő: Itt van a szép karácsony Juhász Gyula: Karácsony felé Fekete István: Róráté Kányádi Sándor: Hattyúdál Reményik Sándor: A karácsonyfa énekel Lázár Ervin: Az élet titka (Eredeti üzenet) Radnóti Miklós: Nem tudhatom Szendrey Júlia: Magyar gyermek éneke Irodalom és mozgókép: Hollós László–Dala István: Szerelmes földrajz/ vagy Rockenbauer Pál: Másfélmillió lépés Magyarországon (részlet, lehetőleg a saját régióról) Kőmíves Kelemen Szerelem a népdalokban: Tavaszi szél vizet áraszt A csitári hegyek alatt Összefoglalás, rendszerezés, tehetséggondozás, témazáró.	5
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> – Az olvasott szöveg szereplőinek érzelmeiről, gondolatairól, az élethelyzetekről vélemény megfogalmazása szóban és írásban – A szeretet, szerelem, hazaszeretet különböző példáit kifejező szövegek megértése és összehasonlítása – A téma megjelenítését különböző korokban és műfajokban szolgáló nyelvi formák elkülönítése lírai és prózai szövegekben – A különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáinak elkülönítése – A szövegek összevetése a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival – Kisebb projekt munkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése 		líra, lírai alany, lírai én, téma, motívum; versforma, rímszerkezet, keresztrím, alliteráció; dal, népdal

Témakör	IV. Prózai nagyepika – ifjúsági regény - Gárdonyi	Órakeret
----------------	--	-----------------

Géza: Egri csillagok		
Törzsanyag	Gárdonyi Géza: Egri csillagok	12
Helyi többlet	A műhöz kapcsolódó fejlesztési feladatok és ismeretek elmélyítése. Összefoglalás, rendszerezés, tehetség gondozás, témazáró.	2
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> – Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészek részletes megfigyelése – A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás – A cselekmény fordulópontjainak összekapcsolása a műfaj jellegzetességeivel – A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése – A szereplők közötti kapcsolatok vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban – Szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével 		történelmi regény, elbeszélő, időszerkezet, több szálon futó cselekmény, jellemek

V. Szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény		
Témakör	V. Szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény	Órakeret
Törzsanyag	Daniel Defoe: <i>Robinson Crusoe vagy</i> Antoine de Saint-Exupéry: <i>A kis herceg</i>	5
Helyi többlet	Aszaktanár által választott műhöz kapcsolódó fejlesztési feladatok és ismeretek elmélyítése. Ismétlés.	1
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> – Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészek részletes megfigyelése – A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás – A cselekmény fordulópontjainak összekapcsolása a műfaj jellegzetességeivel – A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése – A szereplők közötti kapcsolatok vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban – Szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével 		A korábban tanult poétikai fogalmak alkalmazása a választott regénynek megfelelően

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

Arany János: <i>Toldi</i>
Gárdonyi Géza: <i>Egri csillagok</i>

MEMORITEREK:

Arany János: A walesi bárdok (részlet)
Arany János: Toldi (részletek)
Kölcsy Ferenc: Himnusz (részletek)
Vörösmarty Mihály: Szózat (részletek)

6. KIMENETELI KÖVETELMÉNYEK 7–8. ÉVFOLYAM

- A 7–8. évfolyamon tovább folytatódik az ismeretek bővítése, a kompetenciák fejlesztése (azaz megerősítése, finomítása, hatékonyságuk, változékonyságuk növelése), és az érzelmi nevelés.
- A 7–8. évfolyamon a tanulók – életkori sajátosságaik, illetve korábbi tanulmányaik alapján képessé válnak arra, hogy megismerjék az európai és a magyar kultúra nagy korszakait, ezeknek a stílus- és művelődéstörténeti koroknak kiemelkedő alkotásait, és egyre hangsúlyosabbá válik a poétikai-retorikai ismeretek bővítése is.
- A 13–15 éves gyerekek már képesek arra, hogy ne csak fabuláris szinten értelmezzenek egy-egy szöveget, hanem tanári irányítással jelentésteremtésre is vállalkozzanak, és megértsék saját kultúrájuk történelmi adottságait, irodalmi törekvéseit.

A 7-8. évfolyam irodalomtanításának témakörei:

- Korok és portrék,
 - Magyar vagy világirodalmi regény,
 - Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében,
 - Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében,
 - A 20. századi történelem az irodalomunkban,
 - Szórakoztató irodalom.
-
- A 8. osztályosokat a tanterv a középiskolai felkészülésben és a pályaválasztásban az eddig tanultak rendszerező ismétlésével segíti.
 - Az órakeret minimum 80%-át a törzsanyagra kell fordítani.
 - Az órakeret 20%-át a szaktanár választása alapján a tananyagok mélyebb, sokszínűbb tanítására, ismétlésre, gyakorlásra vagy a tanórán kívüli tudásszerzésre (múzeumlátogatás, színházi előadás megtekintése, előadó meghívása), kompetenciafejlesztésre, projektmunkák megalkotására lehet felhasználni. A választást segítő javaslatok a részletesen szabályozott kötelező törzsanyag mellett találhatóak.
 - Az irodalom tantárgy kötelező törzsanyagában csak lezárt, biztosan értékelhető életművek szerepelnek. Ezen felül, a választható órakeret terhére a tanár szabadon beilleszthet kortárs alkotókat, műveket a tananyagba.

- Ha a szaktanár úgy ítéli meg, hogy az órakeret 100 %-át a törzsanyag tanítására kell fordítania, lemondhat a választás lehetőségéről.

A Nat alapján álló törzsanyag és az azt kiegészítő tartalmak, választható, ajánlott témák, művek

I. A törzsanyag

A témakörökben megadott művek a Nat-ban megfogalmazott tanulási eredmények elérését biztosítják.

II. A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

A törzsanyagon felüli ajánlott témák, művek elősegítik a pedagógus választását a helyi sajátosságoknak, az osztály érdeklődésének megfelelően.

- A törzsanyagot jelentő témákra, művekre, tevékenységekre szánt órák nem vonhatók össze a szabadon választott témák, művek értelmezésére szánt órákkal.
- Az ajánlott, illetve választott témákra szánt órakeretet a pedagógus akkor használhatja fel, ha a törzsanyagot már feldolgozta a diákokkal.
- Cél, hogy a tanulók megismerjék a magyar és a világirodalom nagy korszakait, művelődéstörténeti szakaszait, az irodalmat a történelmi-társadalmi folyamatok részeként is lássák, és ismereteiket össze tudják kötni más tantárgyak tananyagaival.
- Ebben a képzési szakaszban válik feladattá az irodalmi műfajok megismerése és a műfaji sajátosságok, elbeszélésmódok felismerése.
- Ekkor ismerkednek meg az alapvető verstani és stilisztikai jellegzetességekkel is a tanulók.

7. TÉMAKÖRÖK, TÖRZSANYAGOK, HELYI TÖBBLET, ÓRAKERET, FEJLESZTENDŐ FELADATOK ÉS ISMERETEK, FOGALMAK ÉVFOLYAMONKÉNT

IRODALOM 7.

Témakör	I. Korok és portrék: - A középkor	Órakeret
Törzsanyag	István király intelmei Imre herceghez (részletek)	3
Helyi többlet	Jókai Mór: A magyar nemzet története regényes rajzokban (részletek: Árpád, Szent László)	3
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> – Irodalmi szövegek olvasása, értelmezése – Az európai kultúra kialakulásának megismerése 		középkor, román stílus, gótika, egyházi kultúra, lovagi kultúra, lovagi erények, trubadúrok, intelem (parainesis), kódex, iniciálé, miniatűr

Témakör	I. Korok és portrék: - Reneszánsz, humanizmus, reformáció	Órakeret
Törzsanyag	Mesék Mátyás királyról: Hogyan került holló Mátyás király címerébe? (Kóka Rozália gyűjtése alapján) Janus Pannonius: Pannonia dicsérete Balassi Bálint: Egy katonaének Balassi Bálint: Hogy Juliára találta, így köszöne neki Irodalom és színház vagy film kapcsolata A reneszánsz dráma Shakespeare: Szentivánéji álom vagy Romeo és Júlia vagy később tárgyalva: Molière: A képzelt beteg	11
Helyi többlet	Választható művek: Mátyás királlyá koronázása; Mesék Mátyás királyról: A kolozsvári bíró Janus Pannonius: Egy dunántúli mandulafáról Bornemisza Péter: Siralmas énnékem Tinódi Lantos Sebestyén: Eger vár viadaljáról való ének (részletek) Balassi Bálint: Borivóknak való vagy Balassi Bálint: Bocsásd meg Úristen vagy Balassi Bálint: Adj már csendességet Bibliafordítások (Vizsolyi Biblia, Sylvester János Újszövetség fordításának előszava) Könyvnyomtatás jelentősége Zsoltárfordítások (Szenczi Molnár Albert) Kompetenciafejlesztés, összefoglalás, számonkérés.	7

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK	FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> - A korszakban keletkezett irodalmi szövegek olvasása, értelmezése - A reneszánsz világkép értelmezés - A reformáció és az anyanyelvi kultúra összefüggésének felismerése - A reneszánsz irodalom alkotóinak, műfajainak, jellegzetes motívumainak megismerése - A reneszánsz drámaváltozatok elkülönítése - Egy adott mű különböző művészeti ágakban és médiumokban megjelenő adaptációjának összehasonlítása 	reneszánsz, humanizmus, reformáció, könyvnyomtatás, vitézi élet, életkép, dal, epigramma, dráma, vígjáték (komédia) zsoltár, műfordítás

Témakör	I. Korok és portrék: - Irodalmunk a 17-18. században	Órakeret
Törzsanyag	Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek: I./1-21.versszak)	4

	Mikes Kelemen: Törökországi levelek (részletek)	
Helyi többlet	Választható művek: Rákóczi-nóta, Buga Jakab éneke, Zöld erdő harmatát Lévay József: Mikes Jókai Mór: A magyar nemzet története regényes rajzokban (részletek: Rákóczy menekülése a börtönből) Összefoglalás, témazáró.	3
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> – A korszakban keletkezett irodalmi szövegek olvasása, értelmezése – A nemzeti hagyományunk szempontjából szimbolikus irodalmi szövegeink megismerése – A barokk jellegzetes műfajainak és stílusjegyeinek megismerése - A hazaszeretet megjelenése a korszak művészetében 		kuruc kor, toborzódal, bujdosóének, siratóének, levél, emlékirat

Témakör	I. Korok és portrék: - Klasszicizmus és romantika	Órakeret
Törzsanyag	Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez Berzsenyi Dániel: Levéltöredék barátnémhoz Kölcsey Ferenc: Huszt Kölcsey Ferenc: Emléklapra Kölcsey Ferenc: Himnusz Kölcsey Ferenc: Parainesis (részletek) Vörösmarty Mihály: Szózat Vörösmarty Mihály: Ábránd Petőfi Sándor: Szabadság, szerelem Petőfi Sándor: Nemzeti dal Petőfi Sándor: Szeptember végén Arany János: A fülemile Arany János: A tölgyek alatt vagy Epilógus Jókai Mór: A huszti beteglátogatók Jókai Mór: A nagyenyedi két fűzfa Mikszáth Kálmán: A néhai bárány Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője vagy A kétkoldusdiák	32
Helyi többlet	Választható művek: Petőfi Sándor: Csokonai Áprily Lajos: Séta Debrecenben Csokonai Vitéz Mihály: Szegény Zsuzsi a táborozáskor Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (I.) Lengyel Dénes: Kossuth Lajos öröksége (történetek Széchenyi Istvánról: Az Akadémia alapítása; A hídvám) Lengyel Dénes: Kossuth Lajos örökség (történetek Kossuth Lajosról: A sorsfordító kabát) Kossuth-nóta	3

	Jókai Mór: A magyar nemzet története regényes rajzokban (Kossuth Lajos – részlet) Vörösmarty Mihály: Petike Petőfi Sándor: Egy gondolat bánt engemet Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert... Petőfi és Arany levelezése – részletek Arany János: V. László Arany János: Szondi két apródja Összefoglalás, rendszerezés, tehetséggondozás, témazáró.	
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> – A nemzeti identitást meghatározó lírai szövegek olvasása, megértése, megbeszélése – A felvilágosodás és a romantika korának művelődéstörténeti és irodalmi programjának megismerése – Az irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és egyéni erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása – Lírai szövegek poétikai-retorikai-stilisztikai elemzése – Alapvető lírapoétikai szakterminusok bevezetése (lírai én, lírai én pozíciói; hangulati líra, gondolati líra, közösségi líra; helyzetdal, életkép, megszólító vers) – Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése: pl. vidám, könnyed, humoros, ironikus, emelkedett, fennkölt, meghitt, idilli – Néhány alapvető lírai műfaj jellemző darabjának megismerése (pl.: dal, himnusz, epigramma, óda) – Alapvető szóképek felismerése: hasonlat, megszemélyesítés, metafora – A novella és a regény műfaji sajátosságai felismerése – Novellákat és regények különböző szempontok szerinti (téma, műfaj, nyelvi kifejezőeszközök) értelmezése <p>A kispikái és a nagyepikai alkotások különbségeinek felismerése (cselekmény, szereplők, helyszínek, tematikus fókusz, stb.)</p>		romantika; közösségi emlékezet, önazonosság; szállóige, szónoklat, humor, óda, elégia, dal, himnusz, epigramma, kispika, anekdota, novella, elbeszélés

Témakör	II. Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény	Órakeret
Törzsanyag	Jules Verne: Kétévi vakáció vagy Tonke Dragt: Levél a királynak vagy Mándy Iván: Az enyedi diák vagy Csukás István: Vakáció a halott utcában	4
Helyi többlet	A műhöz kapcsolódó fejlesztési feladatok és ismeretek elmélyítése. Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.	2

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK	FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> – Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészek részletes megfigyelése – A cselekményben megjelenő élethelyzetek, konfliktusok azonosítása, véleményalkotás – A cselekmény ismertetése az elbeszélés időkezelésének megfigyelésével (pl. egyenes vagy fordított időrend, késleltetés, összefoglalás, időbeli ugrások, stb.) – Az elbeszélte világ főbb jellemzőinek összefoglalása (pl. realista, romantikus, varázslatos, egy- vagy többszintű világ) 	történet és elbeszélés, előre- és visszautalás, késleltetés, epizód, jelenet, leírás, kihagyás

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

Jókai Mór: A nagyenyedi két fűzfa
Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője vagy A két koldusdiák
Mikszáth Kálmán: A néhai bárány

MEMORITEREK:

Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez
Kölcsey Ferenc: Himnusz – teljes szöveg
Kölcsey Ferenc: Huszt
Kölcsey Ferenc: Emléklapra
Vörösmarty Mihály: Szózat – teljes szöveg
Petőfi Sándor: Nemzeti dal
Petőfi Sándor: Szabadság, szerelem
Petőfi Sándor: Szeptember végén

IRODALOM 8.

Témakör	I. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében - Líra a 20. század első felének magyar irodalmában	Órakeret
Törzsanyag	Ady Endre: Góg és Magóg fia vagyok én... Ady Endre: Őrizem a szemed Ady Endre: Üzenet egykori iskolámba Babits Mihály: Ádáz kutyám Kosztolányi Dezső: Mostan színes tintákról álmodom Juhász Gyula: Milyen volt... Dsida Jenő: Hálaadás József Attila: Rejtelmek József Attila: Kertész leszek József Attila: Születésnapomra Reményik Sándor: Templom és iskola Áprily Lajos: Március	14

	Radnóti Miklós: Nem tudhatom	
Helyi többlet	Választható művek: Ady Endre: Ember az embertelenségben Babits Mihály: A második ének (részlet) Kosztolányi Dezső: Akarsz-e játszani? Kosztolányi Dezső: Ének a fiatalokról Juhász Gyula: Anna örök Tóth Árpád: Esti sugárkoszorú Tóth Árpád: Láng Dsida Jenő: Kalendárium szonettekben (részlet) Dsida Jenő: Születésnap-i köszöntő édesanyámnak József Attila: Szeretném, ha vadalmafa lennék Áprily Lajos: A rím Radnóti Miklós: Hetedik ecloga Ajánlott, választható művek: Ady Endre: Imádság háború után Tóth Árpád: Isten oltó kése; Dsida Jenő: Nagycsütörtök Szabó Lőrinc: Tücsökzene Kompetenciafejlesztés, összefoglalás, rendszerezés, témazáró.	6
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> – A nemzeti identitást meghatározó lírai szövegek olvasása, megértése, megbeszélése – A 20. század első felében megjelenő művelődéstörténeti és irodalmi programok bemutatása – Az irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és egyéni erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása – Lírai szövegek poétikai-retorikai-stilisztikai elemzése – Alapvető lírapoétikai szakterminusok alkalmazása – Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése – Szóképek felismerése: hasonlat, megszemélyesítés, metafora, metonímia, szinesztézia, szimbólum 		metonímia, szimbólum; anafora erkölcsi fogalmak

Témakör	I. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében - Epika a 20. század első felének magyar irodalmában	Órakeret
Törzsanyag	Kós Károly: Az országépítő (részlet) Karinthy Frigyes: Röhög az egész osztály Móricz Zsigmond: Pillangó <i>vagy</i> Légy jó mindhalálig Herczeg Ferenc: Pro libertate (részlet) Tamási Áron: Ábel a rengetegben (részlet) Nyirő József: Uz Bence (részlet)	11
Helyi többlet	Választható művek:	4

	Karinthy Frigyes: Tanár úr kérem (részletek) Móricz Zsigmond: Hét krajcár Móricz Zsigmond: A fillentő Kompetenciafejlesztés, összefoglalás, rendszerezés, témazáró.	
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> – A történetmesélés egyszerűbb formáinak átisméltése – A 20. század elejének epikai sokszínűsége, pl.: történelmi regény, idill, iskolaregény, fejlődésregény; népies regény; paródia; lírai novella, realista novella – Novellák és regényrészletek szövegközpontú elemzése – A novella és az elbeszélés műfaji sajátosságainak felismertetése – Kisepikai és nagyepikai alkotások különbségei(cselekmény, szereplők, helyszínek, tematikus fókusz) 		kisepika, novella, elbeszélés, iskolaregény, fejlődésregény; népies regény; humor, paródia; lírai novella, realista novella, aforizma

Témakör	I. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében - „Vérző Magyarország” – Trianon a magyar irodalomban	Órakeret
Törzsanyag	Reményik Sándor: Mi a magyar?	2
Helyi többlet	Választható művek: Babits Mihály: Hazám Babits Mihály: Áldás a magyarra Juhász Gyula: Trianon Juhász Gyula: Testamentum Karinthy Frigyes: Levél (részlet) Márai Sándor: Napló (részlet)	2
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> – A nemzeti identitás meghatározó lírai szövegeinek olvasása, megértése, megbeszélése – A történelmi tragédia megjelenése irodalmi alkotásokban – Egyes olvasott szövegek jellegzetes poétikai-retorikai alakzatainak megfigyelése 		békediktátum, elcsatolás, nemzeti trauma, nemzeti érzés, Kárpát-medencei magyarság, nacionalizmus, patriotizmus

Témakör	II. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében - Líra a 20. század második felének magyar irodalmában	Órakeret
Törzsanyag	Szabó Lőrinc: Tücsökzene (részletek) Nagy László: Ki viszi át a Szerelmet Weöres Sándor: A társ	12

	Kányádi Sándor: Két nyárfa Kányádi Sándor: Öreg iskola ünnepére Wass Albert: Üzenet haza (részlet)	
Helyi többlet	Választható művek: Nagy László: Az én szívem Nemes Nagy Ágnes: Félelem Csoóri Sándor: Szomorúság Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.	2
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> - A lírai nyelvhasználat sajátosságainak átisméltése - Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése - Néhány lírai műfaj jellemzőinek megismerése (lírai önéletrajz, népies dal) Szóképek, alakzatok felismerése		lírai önéletrajz, népies dal

Témakör	II. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében - Epika a 20. század második felének magyar irodalmában	Órakeret
Törzsanyag	Sütő András: Anyám könnyű álmot ígér (részlet) Tamási Áron: Bölcső és bagoly (részlet) Örkény István: Egyperces novellák (részletek)	4
Helyi többlet	Választható: Mándy Iván: Tájak, az én tájaim (részlet) Illyés Gyula: Hősökről beszélek (részlet)	2
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> - A történetmesélés egyszerűbb formáinak átisméltése - A 20. század második felének epikai sokszínűsége, pl.: lírai szociográfia, egypercesek - Novellák és regényrészletek szövegközpontú elemzése - Az egyperces novella műfaji sajátosságainak felismertetése - Önéletrajzi ihlettség a 20. század második felének epikájában - A groteszk megjelenése a korszak irodalmában 		egyperces, groteszk, humor

Témakör	III. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében - Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában	Órakeret
Törzsanyag	Irodalom és színház vagy mozgókép Egy szabadon választott drámai alkotás	2
Helyi többlet		0

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK	FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> - A színpadi hatáskeltés eszközeinek vizsgálata - A drámai döntési helyzetek, motivációk, konfliktusok felismerése, vizsgálata, megvitatása - A dráma cselekményének megértése, rekonstruálása szerkezeti vázlat segítségével - A komikum, a humor tartalmi és nyelvi jellemzőinek megismerése - A monológ és a dialógus szerepének megkülönböztetése - Drámarészletekből drámaegész kibontása - Részvétel egy drámai mű színreviteléhez kapcsolódó tevékenységben 	<p>dráma mint műnem, tragédia, komédia, színház; a drámai szerkezet, alapszituáció, bonyodalom, konfliktus, tetőpont, megoldás; monológ, dialógus, tér- és időviszonyok; drámai szerepkörök, szereplők rendszere, jellemtípus</p>

Témakör	III.A 20. századi történelem az irodalomban (II. világháború, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)	Órakeret
Törzsanyag	<p>Irodalom és mozgókép: Szabó Magda: Abigél</p> <p>Pilinszky János: Francia fogoly (részlet) Choli Daróczi József: Dal</p> <p>Irodalom és mozgókép George Orwell: Állatfarm Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról (részlet)</p>	6
Helyi többlet	<p>Választható művek: Pilinszky János: Harbach, 1944 Anna Frank naplója Lakatos Menyhért: Még mindig siratunk Márai Sándor: Mennyből az angyal Tamási Lajos: Piros a vér a pesti utcán Összefoglalás, rendszerezés, témazáró</p>	2

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK	FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> - A történelmi traumák megjelenése az irodalmi alkotásokban - Diktatúrák és áldozatok, erkölcsi dilemmák és konfliktusok ábrázolása a hatalom és a kiszolgáltatott egyének között. - Az irodalmi művek alapján az egyes emberek erkölcsi felelősségének tudatosítása - Egyes olvasott szövegek jellegzetes poétikai-retorikai alakzatainak megfigyelése 	<p>jellemfejlődés, szolidaritás, holokauszt, koncentrációs tábor, diktatúra, forradalom, szovjet megszállás, emigráció, emigráns irodalom</p>

Témakör	IV.Szórakoztató irodalom	Órakeret
Törzsanyag	<p>Irodalom és mozgókép: Agatha Christie egy Poirot-novellája</p>	3

Helyi többlet		0
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
– Az eddigi irodalmi ismeretek felelevenítése és alkalmazása a választott mű értelmezésében		szórakoztató irodalom, manipuláció és hitelesség, krimi, detektívregény

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

Móricz Zsigmond: Pillangó vagy a Légy jó mindhalálig
William Shakespeare: Szentivánéji álom vagy Romeo és Júlia vagy Molière: A képzelt beteg
Szabó Magda: Abigél

MEMORITEREK:

Ady Endre: Őrizem a szemed
Reményik Sándor: Templom és iskola (részlet)
József Attila: Születésnapomra
József Attila: Mama
Radnóti Miklós: Nem tudhatom (részlet)
Kányádi Sándor: Két nyárfá (részlet)

8. JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK ÉS MUNKAFORMÁK AZ 5–8. ÉVFOLYAMON

A pedagógia tudománya nagyon sok és sokféle tanulási és oktatási stratégiát ismer. Az oktatás meghatározó eleme azonban maga a tanár (McKenzie-jelentés, 2007.) A tanár személyisége, szerepéről szóló tudása és ars poeticája, szakmai-módszertani felkészültsége, az általa tanított gyerekek adottságai, érdeklődésük, felkészültségük, az iskola szakmai-pedagógiai elvárásrendszere határozza meg, hogy a tanár egy osztályban milyen tanulásszervezési módokat, oktatási módszereket, munkaformákat választ.

A tanár tanít: ismereteket ad át, ezáltal hagyományt örökít, értékeket közvetít. A tanár irányít: tanulási folyamatokat, differenciálást, tehetség gondozást. A diákokkal, illetve az irodalmi művekkel való folyamatos párbeszéd révén irányítja tanítványai iskolai érzelmi nevelését. A tanár nevel és fejleszt: kompetenciákat, személyiséget. A tanár segít: segíti a diákokat a kognitív struktúrák kialakításában, az olvasási stratégiák elsajátításában, az önálló értelmezések létrehozásában. Segíti tanítványait az egyéni, illetve a csapatban végzett, együttműködésen alapuló munkavégzés képességének kialakításában. Segíti a diákokat abban, hogy felismerjék az irodalom örökérvényű alkotásainak folyamatosan változó jelentését, a jelentések megalkotásában a

hagyomány és a befogadó szerepét.

Tanítási-tanulási stratégiák

Ez az összetett tanárszerep indokolja, hogy ne egy kitüntetett stratégia uralja a magyar nyelv és irodalom tanítását. A tanár a tananyag típusához, illetve az általa tanított diákközösséghez, iskolája programjához és technikai felszereltségéhez igazítva választhat több oktatási stratégia közül. A hagyományos, tanárközpontú oktatási, tanulási stratégiákat javasolt bizonyos tananyagrészekre szorítani: korszakok, korstílusok, filozófiai irányzatok stb. A tananyagok feldolgozásában döntően a tanulóközpontú, kooperatív munkaformák alkalmazása javasolt. Fontos, hogy a tanórák változatosak, s ezáltal is motiválók legyenek.

A képzés 2. szakaszának 1–2. évében (5–6. évfolyam) döntően a gamifikáció és a kooperatív tanulási-tanítási technikák alkalmazása javasolt. A tematikus-motivikus tananyagszervezés lehetővé teszi, hogy a tanár-diák párbeszéd mellett kitüntetett szerepet kapjon a tanulócsoporthoz tagjai között létrejövő párbeszéd, a csoportban kibontakozó kreatív alkotómunka, az önálló munkavégzés, tanulás kialakítása.

A képzés 2. szakaszának 3–4. (7–8. évfolyam) évében a játékosítás és a kooperatív tanulási-tanítási módszerek mellett az önálló tanulási módszerek kialakítása javasolt (önálló kutatómunka, beszámoló készítése, előadása, önálló jegyzetelés tanítása, tanulási módszerek tanítása).

Tanulásszervezési módok

Javasolt tanulásszervezési módok: a gamifikáció, a hagyományos játékok adaptálása, illetve a digitális játékok felhasználása, létrehozása a tananyag feldolgozásában. A reflektív és interaktív módszerek alkalmazása (szakaszos olvasás, kooperatív csoportmunkák, projektmunkák, drámajátékok, újságszerkesztés, stb.) a gyerekek motiváltságát növeli. A tanárközpontú és a diákközpontú, az „analog” (egy munkafolyamat uralja az órát) és a digitális módszereknek (IKT-alapú, párhuzamos munkafolyamatok) összekapcsolása egy órán belül is lehetséges. A frontális tanításnak is van létjogosultsága, ha az nem uralja az egész tanítási folyamatot.

Fontos szerepe van az osztálytermen kívüli tanuláshoz (színház- és múzeumlátogatás, könyvheti események, stb.), egyes tanulási-tanítási munkaszakaszban a jelenségalapú oktatásnak, azaz a különböző tanulási területek összekapcsolásának.

Oktatási módszerek

Az oktatási módszerek közül javasoltak: az előadás, a magyarázat, az elbeszélés, a játékosítás, a szerepjátékok, házi feladatok. Az irodalmi művek és a filmek összekapcsolása, az irodalmi alkotások és filmes adaptációk összevetése, jelenetek dramatikus ábrázolása. Meseírás, jelképek értelmezése fürtábrával. Digitális projektek; gondolattérképek; hagyományosan vagy digitális applikációkkal megrajzolt szereplők, szereplőkapcsolatok; előadások, stb. Irányított szempontok alapján szövegértési és szövegalkotási gyakorlatok. Digitális és hagyományos szótárak, szakirodalmi művek használata (Szimbólumtár, Szinonima szótár, A magyar nyelv értelmező szótára, stb.).

Munkaformák

A munkaformák közül a frontális osztálymunka használata mellett elsősorban a páros munka, a csoportmunka, az egyénre szabott (individualizált) munkaforma és a differenciált tananyagfeldolgozás javasolt.